

Simossa poro-ongelmat ratkotaan puhumalla

Molemmipuolinen arvostus auttaa selviytymään maanviljelyksen ja poronhoidon hankauspisteistä.

SIMO (MT)
”Puhumalla ja neuvottelemalla asiat ratkeavat. Eivät nyrkkiä heiluttamalla”, sanoo maitotilallinen **Antti Jäärni** Simosta.
”Kun arvostetaan vastapuolta ja yritetään ymmärtää hänenkin näkemyksiään, ratkaisut yleensä löytyvät.”
Myös poronhoidon ja maanviljelyksen törmäyskohdista on mahdollista päästä läpi ilman naapurisovun rikkoutumista.
”Mutta työtä se vaatii ja joustoa molemmilta puolilta”, Jäärni toteaa. Hän itse tarttui poronpulmiin nelisen vuotta sitten, kun tuli valituksi porovahinkoja arvioivaan lautakuntaan.
Lautakunnalle järjestettiin koulutusta, ja siellä Jäärnille kävi aika pian selväksi, että ”porukassa oli jako kahteen”. Poromiehet ja maanviljelijät puhuivat aivan eri asioista ja olivat eri porukoissa, vaikka asuivat samoilla kylillä.

Se ei ollut Jäärnin mielestä hyvä asia.
”Menin paliskunnan syyskokoukseen ja sain kertoa siellä omia näkemyksiäni. Vastaanotto oli hyvä. Asioita käytiin läpi sopuisassa hengessä.
Keskustelu avartaa. Siihenkin saa varautua, että vastapuoli tietää asioita, joita ei itse ole huomannutkaan.”

Häirikköporot hävitettiin
Jäärni sanoo, että porot ja maatalous sopivat samoille kylille, mutta ongelmia saattaa tulla niin kuin muussakin toiminnassa. Simossa ongelmia oli ennen muuta ”joulupukin poroista”, jotka olivat tottuneet ihmisiin.
Ne hakeutuivat helposti pihapiireihin, tallasivat puutarhaisutuksia ja kaivoivat peltuja. Kaivu aiheutti pahimmillaan timotein juurien paleltumista ja laajojakin talvituhjoja, jos

poromiehet kävivät pyydetessä häätämässä porot pois. Ne tulivat aina heti takaisin.
Kun ongelmaan tartuttiin toden teolla, pahimmin asutuksen tuntumassa viihtyneet porot pantiin teuraiksi. Isosydänmaan paliskunnan poroisäntä **Hannu Krupula** sanoo, että häiriköintiin taipuvaisia poroja oli karstittu aikaisemminkin, mutta nyt se on asetettu vielä tärkeämmäksi valinnan perusteeksi.
”Häiriköt karsitaan pois teurastuksissa sitä mukaa kuin niitä löytyy.”

Väki vähenee, samoin maatilat
Jäärnillä on Simon Jokikylässä 70 lypsävää ja liki sata hehtaaria peltoa sekä muutamia satoja hehtaareja metsää. Uusi pihattonavetta rakennettiin vuonna 2003. Sen jälkeen on uusittu koneet. Talo on korjattu muutama vuosi sitten, ja pihassa seisoo

myös uusi konehalli.
Ajatus on, että tila siirtyy aikanaan pojalle.
Kylän kymmenistä maataloisista on kuitenkin jäljellä enää alle kymmenen. Porotiloja lähistöllä on muutamia.
Isosydänmaan paliskunnassa on poromiehiä on kaikkiaan noin 70, enemmistö osa-aikaisia.
”Meitä on täällä niin vähän, ettei meidän kannata ruveta keskenämme tappelemaan”, Jäärni ja Krupula toteavat.
JOUKO RÖNKÖ
Maaseudun asukkailla on enemmän yhteisiä etuja kuin ristiriitoja, **Antti Jäärni** sanoo. Yhteisiä ongelmiaakin riittää – esimerkiksi pedot. Petojen syyski voi laskea myös suuren osan siitä, että porot hakeutuvat lähelle ihmisiä.
”Jos karhu asettuu tokan perään tai ilves tappaa vasan toisensa jälkeen, poishan ne porot pyrkivät. Silloin ne tulevat asutusten lähelle.”
Jäärni harrastaa metsästystä ja on löytänyt monen monet poron raadot petojen jäljiltä ja ilmoittanut löydöistään poromiehille. Jokunen vuosi

sitten yksi karhu piti leiriä vain puolentoista kilometrin päässä Jäärnin pihasta.
Hannu Krupula laskee, että petojen suihin on mennyt viime talvenkin aikana satoja poroja.
”Ilves täällä mellastaa pahiten. Kaatolupia annetaan niin vähän, että se ei edes pysäytä kannan kasvua.”
Kesäaikaan myös karhuista on paljon vahinkoja.
Porot ja kauriit samoilla apajilla
Poroille viedään heinää lisäruuaksi, ja samoille apajille tulevat myös kauriit ja jänikset. Lisäksi

poromiehet ovat mukana riistapetojen teossa ja niiden huoltamisessa.
Kauriiden ruokkiminen lähellä asutusta houkuttelee paikalle myös poroja. Ne palaavat ruuan ääreen, vaikka niitä käydään ajamassa pois, Krupula sanoo.
Metsästys toki sopii myös poronhoitoalueelle, mutta etelästä tulevien metsästäjien määrän kasvua pohjoisessa ei katsella hyvällä.
”Tänne tulee kymmenien miesten hirviporukoita. Heihin meillä ei ole mitään kontaktia”, Krupula valittaa.
JOUKO RÖNKÖ

Maanviljelijät haluavat porot pois pelloilta

Koillismaalaiset viljelijät ovat kyllästyneet porojen tekemiin peltovahinkoihin

POSIO
Porojen laidunnus maatilojen pelloilla kuumentaa tunteita poronhoitoalueella. Viljelijät vaativat paliskuntia aitaamaan porot pelloilta ja poronhoitola-
kia uudistettavaksi.
”Porojen aiheuttamat taloudelliset menetykset voivat olla yksittäisillä tiloilla jopa kymmeniä tuhansia euroja vuodessa. Tilanne on kohtuuton”, sanoo maanviljelijä **Heikki Lehtiniemi** Posiolta.
”Nähdäänkö ongelma valtiola ja MTK:ssa niin marginaalisena, että tilanteeseen ei puututa, vaikka asia on hyvin tiedossa?” Lehtiniemi hämmästelee.
Etenkin porojen talvikaivun aiheuttamat vahingot voivat kohota pahimmillaan tuhanteen euroon peltotehtailta.
”Kasvukaudella tapahtuva laidunnus, ulosteet ja polkeminen johtavat koko sadon laadulliseen ja määrälliseen menetykseen.”

Vaikutukset monivuotisia
Etenkin tuotantoaan laajentavat tilat, joilla peltoa on vähän, joutuvat ostamaan rehua porojen kaivun takia. Peltujen uudistamiskulut ovat yksittäisillä tiloilla suuret.
”Kaivu aiheuttaa routimista. Jos salaajat jäävät talvella, peltojen viljeleminen ei onnistu seuraavana kesänä”, sanoo maanviljelijä **Samuli Luksua** Posiolta.
Kun porot kaivavat talvea huonosti muutenkin kestäviä ensimmäisen vuoden nurmia, aiheuttu juuristovaurioita ja

”Vastuu porojen tekemistä tuhoista kuuluu paliskunnille. Lainsäätäjän pitää puuttua asiaan”, vaativat maanviljelijät Henri Hentilä (vas.), Jouko Käkälä, Heikki Lehtiniemi, Pekka Salko ja Samuli Luksua.

paleltumista. Vahingosta tulee tappioita koko viljelykierron ajan, ja vaikutus on monivuotinen.
”Sateisena syksynä pellot on juostu ravalle. Nuoskalumen talleaminen ja ulosteet aiheuttavat jääpoltetta. Mikäli pelloilta puuttuu suojaava lumikerros pakkasten tullessa, ei tulevana kesänä tarvitse odotella satoa”, Lehtiniemi sanoo.

Pellot porojen talvilaitumina
Lehtiniemi uskoo, että paliskuntien haluttomuus peltomaiden aitaamiseen on taloudellinen. ”Pellot ovat poroille tärkeitä

ruokintapaikkoja. Aitaamiseen paliskunnat saavat 60 prosentin valtion avustuksen.”
”Paliskuntien pitäisi korvata aiheuttamansa vahingot reilusti, lisäksi porot tulisi aidata peltujen ulkopuolelle”, Lehtiniemi toteaa.
Hän sanoo, että porojen pelloilla laiduntaminen on lainvastaista ja myös riskitekiä. ”Riskinä ovat eläintaudit, kun ulosteet päätyvät rehun mukana karjan syötäväksi. Lisäksi kasvustoa menetetään ja nurmea häviää.”

”Poronhoitolaki uudistettava”
Viljelijät vaativat poronhoito-

lain pikaista uudistamista. Heidän mukaansa laki ei ole nykyisellään tasapuolinen, se suosii porotalouden harjoittajia.
”Eteläisellä poronhoitoalueella harjoitetaan voimaperäistä maataloutta, josta saadaan pääasiallinen toimeentulo. Sen sijaan porotaloutta harjoitetaan usein liitännäiselinkeinona tai harrastuksena.”
”Viranomaiset eivät pysty puuttumaan tilanteeseen puutteellisen lainsäädännön takia. Siksi lakia ei noudata monikaan poronomistaja, eivätkä viranomaiset tutki vahingon-
tekoja viran puolesta”, sanoo maanviljelijä **Jouko Käkälä**

Kuusamosta.
Hän muistuttaa, että tilojen pellot eivät ole poronhoitolain tarkoittamia porojen luonnolaitumia.
Käkälä uskoo, että paremman lainsäädännön myötä myös maa- ja porotilojen keskinäiset kahnaukset päättyisivät. ”Ongelman esille nostaneita maatiloja on uhkailtu. Riitely repii maaseudun kylät hajalle.”

Oikeusjuttuja vireillä
Lehtiniemi sanoo, että ongelma koskettaa koko poronhoitoaluetta: kolmasosaa Suomen pinta-alasta ja satoja maatiloja.
”Paliskuntien suurin sallittu poromäärä päätetään kymmenen vuoden välein. Poronhoitolaki edellyttää maanomistajien kuulemista asiassa. Näin ei kuitenkaan menetely, kun määrät viimeksi vahvistettiin.”
Vahingonkorvaukset etenevät arvioimislautakunnan kautta. Lautakunnassa istuu vahingon aiheuttaja, vahingon kärsijä on jäävi. Vahingon kärsinyt joutuu nimeämään jäseneksi esteettömän henkilön.
”Lautakunnan kokoonpano on puolueellinen, yleisen oikeuskäytännön vastainen ja heikentää viljelijän oikeusturvaa. Korvauksien määrätkin ovat yleensä alimittaiset”, Lehtiniemi toteaa.
Pohjois-Suomessa on vireillä useita oikeusjuttuja, joissa maatilat hakevat paliskunnilta vahingonkorvausta peltojen turmelemisesta.

KARI LINDHOLM

Koillismaalaiset maatilat eivät katso suopeasti porojen ruokailua pelloilla. Kuvan porot eivät liitty aiheeseen.

Raatokerailyn laajennus tuli yllätyksenä sikatiloille

Kuuden kunnan tulo raatokerailyn piiriin on yllättänyt ikävästi sikatilalliset. Ainakin iittiläinen **Ville Savelainen** moittii hallintoa huonosta tiedottamisesta.
Savelainen luki vasta tämän vuoden ensimmäisestä Maaseudun Tulevaisuudesta, ettei hän saa enää hävittää kuolleita sikojahautaamalla. Uusi kansallinen asetus poisti niin sanotuista syrjäisistä alueista Asikkalan, Iitin, Lahden, Nastolan, Padasjoen ja Sysmän.
Märehtijöitä koskeva muutos osuu Kiimingin kuntaan. Sielläkin on tämän jälkeen kiellettyä hävittää kuolleet märehitjät maahan hautaamalla.
Savelainen ei vastusta käytäntöä mutta olisi halunnut reilun siirtymäajan. Esimerkiksi teuraskontin hankintaan saattaisi saada investointitukea, mutta se pitää anoa kuukausia etukäteen.
Savelaisen mielestä tyylikäs tapa tiedottaa olisi ollut lähettää kirje kaikille niille sikatiloille, joita uudet määräykset koskevat.
Asetus antaa puolen vuoden siirtymäajan vain kotiteurastuksessa syntyvän eläinjätteen hävittämiseen.

”Toimijoita kuultu valmisteluvaiheessa”
Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) tiedotti asetuksen voimaantulosta 30. marraskuuta viime vuonna.
MMM:n eläinlääkintäyli-tarkastaja **Kirsti Huovinen** (MMM) tiedotti asetuksen voimaantulosta 30. marraskuuta viime vuonna.
”Ei asetuksen pitänyt ihan puskaista tulla. MTK:n edustajan piti olla alueisiin yhteydessä”, Huovinen sanoo mutta myöntää, että asiasta olisi voinut paremminkin sikatiloja informoida.
Huovinen on ymmärtänyt, että sikatilat tulevat raatokerailyn mielellään mukaan, koska ne pääsevät samalla valtionavun piiriin.

Savelainen ei kapinoin itse asiaa vastaan, mutta jonkinlainen siirtymäkausi olisi pitänyt olla. Hän kasvattaa kerralla noin 800 sikaa. Hävittettäväksi voi joutua kasvutuserästä joskus kymmeniä sikoja.
REIJO VESTERINEN

Mavin ylijohhtajan paikka haussa

Maaseutuvirastolle haetaan ylijohhtajaa toukokuussa alkavalle viisivuotiskaudelle.
Haku aika päättyy 3. helmikuuta, ja virka tulee ottaa vastaan toukokuun alussa. Toimipaikka on Seinäjoella.
Maaseutuvirasto perustettiin toukokuun alussa 2007. Toiminta käynnistyi Helsingissä, josta virasto siirtyi vaihteittain Seinäjoelle vuosina 2008–2010.
Maaseutuvirasto hoitaa maatalous- ja maaseutuhallinnon suunnittelu-, ohjaus- ja toimeenpanotehtäviä, vastaa EU:n maataloustuki- ja maa-seuturahaston varojen käytöstä Suomessa ja toimii Suomen maksajavirastona.
Tehtävää nyt hoitavan Leena Tenholan toimikausi päättyy huhtikuun lopussa.
MT

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Uudenmaan ensimmäiset kotieläinluomukurssit

Tänä vuonna Pro Agria Uusimaa järjestää ensimmäisen kerran kotieläinpainotteisia luomuperuskursseja.
Nummella ja Myrskylässä järjestettäviin tilaisuuksiin osallistuu parisen kymmentä luomutuotantoon siirtymistä harkitsevaa viljelijää. Joukossa on lypsykarjaa, emolehmiä tai lampaita kasvattavia viljelijöitä. Mukana on myös muutamia, joilla ei vielä ole kotieläimiä ja suunnitelmassa on aloittaa eläinten pito.
Luomutuotantoon siirtyville viljelijöille tarkoitettuja viisipäiväisiä luomuperuskursseja on järjestetty Uudellamaalla vuodesta 1995 lähtien. Kurssien sisältö on keskittynyt kasvinviljelyyn.